

LBRIS

We know
books

MICHELLE OBAMA

**POVESTEA
MEA**

ADAPTATĂ PENTRU TINERII CITITORI

Traducere din limba engleză de
CORINA HĂDĂREANU

LITERA
București

CUPRINS

<i>Notă către cititori</i>	9
<i>Prefață</i>	13
<i>Povestea mea</i>	19
<i>Povestea noastră</i>	149
<i>Povestea continuă</i>	351
<i>Epilog</i>	514
<i>Mulțumiri</i>	520
<i>Credite fotografice</i>	526
<i>Despre autoare</i>	528

CAPITOLUL 1

MI-AM PETRECUT CEA MAI MARE PARTE A COPILĂRIEI ascultând sunetul strădaniei. Ajungea la mine sub forma unei muzici cântate prost sau, în orice caz, de niște amatori, trecând prin podeaua dormitorului meu – acel *ping ping ping* repetat al clapelor pe care elevii aflați cu un etaj mai jos, la pianul mătușii Robbie, învățau gamele cu dificultate și făcând multe greșeli. Familia mea locuia în South Shore, un cartier al orașului Chicago, într-o casuță cochetă din cărămidă, care îi aparținea lui Robbie și soțului ei, Terry. Părinții mei închiriaseră un apartament la etaj, iar Robbie și Terry locuiau la parter. Robbie era mătușa mamei și fusese pentru familia noastră un real ajutor de-a lungul anilor, dar pentru mine era o persoană înspăimântătoare. Pretențioasă și sobră, ea dirija corul bisericii și era oficial profesoara de pian a cartierului. Purta pantofi comozi și o pereche de ochelari de citit pe un lăntișor în jurul gâtului. A avea un zâmbet viclean, dar nu aprecia sarcasmul la fel de mult ca mama. O auzeam câteodată certându-și elevii că nu au exersat îndeajuns sau apostrofându-i pe părinții lor pentru că i-au adus târziu la lecții.

„Somn ușor!“, se auzea ea în miezul zilei, cu același ton exasperat cu care altcineva ar fi exclamat: „Doamne Dumnezeule!“

Se pare că foarte puțini se ridicau la înălțimea pretențiilor lui Robbie.

Cu toate astea, sunetul produs de aceia care se chinuiau să învețe să cânte la pian a devenit coloana sonoră a vieții noastre. *Ping-ping* după-amiezile, *ping-ping* seara. Doamnele de la biserică veneau câteodată să repete imnuri. Sub îndrumarea lui Robbie, copiii care luau lecții de pian nu aveau voie să studieze mai mult de un cântec odată. Din camera mea, îi auzeam cum, notă nesigură după notă nesigură, se străduiau să câștige aprobarea profesoarei lor și să treacă de la vreo melodioară pentru copii la „Cântecul de leagăn“ al lui Brahms, dar asta se întâmpla după multe încercări. Muzica nu era niciodată enervantă, dar se auzea tot timpul. Se strecura în sus, pe scara care despărțea apartamentul nostru de locuința lui Robbie. Intra pe ferestrele deschise în timpul verii, acompaniindu-mi gândurile în timp ce mă jucam cu păpușile Barbie sau construiam mici regate din cuburi. Singurele pauze erau când tata venea acasă din schimbul de dimineață de la stația de tratare a apei și dădea drumul la televizor, la vreun meci al echipei Chicago Cubs, cu sonorul atât de tare încât acoperea orice altceva.

Era sfârșitul anilor 1960, în cartierul South Side, din Chicago. Cubs nu era o echipă slabă, dar nu era nici grozavă. Stăteam în brațele tatei, în fotoliul lui, și îl ascultam povestind despre cum jucau cei din Chicago Cubs și de ce Billy Williams, care locuia aproape de noi, după colț, pe Constance Avenue, lovea mai slab pe partea stângă. În afara terenurilor de baseball, America trecea printr-o perioadă de schimbări majore și nesigure. Frații Kennedy fuseseră asasiinați. Martin Luther King fusese ucis și el în balconul unei clădiri din Memphis,

ducând la declanșarea unui val de revolte în toată țara, inclusiv la Chicago. Convenția Națională din 1968 a Partidului Democrat a devenit sângeroasă, când poliția a intervenit cu bastoane și gaze lacrimogene împotriva celor care protestau față de Războiul din Vietnam, în parcul Grant, la vreo 12 kilometri de casa noastră. Familiile de albi se mutau în masă din oraș în suburbii – atrase de promisiunea unor școli mai bune, de spațiul mai generos și probabil și de vecinătatea mai albă.

Însă nimic din toate acestea nu rezona cu mine. Eram doar un copil, o fetiță cu păpuși Barbie și cu cuburi, cu doi părinți și un frate mai mare care dormea în fiecare noapte la un metru de mine. Familia era lumea mea, centrul universului meu. Mama m-a învățat să citesc devreme, ducându-mă la biblioteca publică, unde stătea cu mine în timp ce silabiseam cuvintele de pe câte o pagină. Tata mergea în fiecare zi la serviciu, îmbrăcat în uniformă albastră a angajaților municipalității, dar seara ne arăta ce înseamnă să iubești jazzul și arta. În copilărie, făcuse cursuri la Institutul de Artă din Chicago, iar în liceu pictase și sculptase. În școală a fost un înotător și un boxer talentat, și ca adult urmărea cu pasiune orice sport televizat, de la golf profesionist la Liga Națională de Hochei. Îmi plăcea să vadă cum fac performanță oamenii puternici. Când fratele meu Craig a început să fie interesat de baschet, tata punea monede pe tocul ușii de la bucătărie, încurajându-l să sară după ele.

Tot ceea ce conta pentru mine se afla pe o rază de cinci cvartale – bunicii și verișorii mei, biserica din colț unde mergeam nu tocmai cu regularitate la școala de duminică, benzinăria unde mă trimitea mama uneori să-i cumpăr un pachet de țigări și magazinul de băuturi, unde se vindea și pâine

feliată, bomboane ieftine și lapte. În nopțile fierbinți de vară, Craig și cu mine așteptam ascultând uralele de la meciurile de softball care se jucau în parcul din apropiere, unde ziua ne cățaram pe aparatele de la locul de joacă sau ne fugăream cu alți copii.

Diferența de vârstă dintre mine și Craig este de aproape doi ani. El a moștenit ochii blânzi și optimismul tatălui meu, dar și calmul mamei mele. Noi doi am fost întotdeauna foarte apropiați, în parte datorită devotamentului constant și natural pe care el pare să-l fi simțit încă de la început față de sora lui mai mică. Există o fotografie veche de familie, în care apărem toți patru pe o canapea, mama zâmbind cu mine în brațe, iar tata părând foarte serios și mândru în timp ce îl ține pe Craig. Suntem îmbrăcați pentru biserică sau poate pentru o nuntă. Eu aveam în jur de opt luni, o fețișoară dolofană, un scutec uriaș și o rochiță albă apretată; păream gata să alunec din brațele mamei și mă uitam fix în obiectiv, de parcă aș fi vrut să-l mănânc. Lângă mine se află Craig, un gentleman în miniatură, cu papion și costum, având o mină foarte serioasă. Avea doi ani și deja întruchipa imaginea atenției și a responsabilității de frate mai mare – avea brațul întins spre mine, cu degetele strânse protector în jurul mânuței mele grăsulii.

Fotografia a fost făcută când locuiam pe același coridor cu părinții tatălui meu în Parkway Gardens, un complex rezidențial accesibil din South Side, cu blocuri de apartamente moderne. A fost construit în anii 1950, cu scopul de a ameliora criza de locuințe pentru familiile muncitorilor de culoare, după al Doilea Război Mondial. Atmosfera locului avea să se deterioreze mai târziu, din pricina sărăciei și a violenței bandelor de cartier, transformând complexul în unul dintre cele

mai periculoase locuri din oraș. Însă, cu mult înainte să se întâmple asta, pe când eu eram doar un bebeluș, părinții mei – care s-au cunoscut în adolescență și s-au căsătorit când aveau vreo 25 de ani – au acceptat propunerea de a se muta câțiva kilometri mai la sud, în casa lui Robbie și Terry, într-un cartier mai liniștit.

Pe Euclid Avenue, eram două familii care trăiau sub același acoperiș, deși acesta nu era foarte mare. Judecând după cum era compartimentat etajul, spațiul fusese probabil proiectat pentru a fi locuit de o persoană, cel mult două, dar noi am găsit o soluție să încăpem toți patru. Părinții mei dormeau în singurul dormitor, iar eu și fratele meu Craig împărțeam spațiul mai mare care ar fi trebuit să fie camera de zi. Mai târziu, când am crescut, bunicul meu – Purnell Shields, tatăl mamei mele, care era un tâmplar entuziast, dacă nu chiar foarte priceput – a adus niște lambriuri ieftine din lemn și a construit un fel de perete care împărțea acest spațiu în două așa-zise cămăruțe. Cu ajutorul unei uși glisante din plastic, a amenajat și un mic loc de joacă, unde puteam să ne ținem amândoi jucăriile și cărțile.

Îmi plăcea mult camera mea. Era suficient de încăpătoare pentru un pat dublu și un birou îngust. În pat îmi țineam toate animalele de pluș, și în fiecare noapte le aranjam cu migală în jurul capului, pentru că asta mă liniștea. De cealaltă parte a panoului despărțitor, Craig avea patul așezat de-a lungul peretelui, paralel cu al meu. Separarea noastră era atât de superficială, încât puteam sta de vorbă noaptea, după ce ne urcam în pat, și de multe ori ne jucam aruncând de la unul la altul un ghemotoc din șosete prin spațiul de două palme rămas între panou și tavan.

În schimb, partea în care locuia mătușa Robbie era ca un muzeu, cu mobila protejată de folii de plastic, pe care le simțeam reci și lipicioase pe picioarele goale, când îndrăzneau să mă așez. Rafturile ei erau pline cu bibelouri de porțelan pe care nu aveam voie să le atingem. Îmi lăsam mâna să aluneca peste un set de caniși de sticlă, cu căpșoare drăguțe – o cățe-lușă foarte grațioasă și trei pui mici –, apoi mi-o retrăgeam brusc, temându-mă de furia lui Robbie. Când nu ținea lecții de pian, parterul era cufundat într-o tăcere de mormânt. Televizorul nu era niciodată pornit, radioul nu se auzea niciodată. Cred că ei doi nici nu vorbeau prea mult. Numele complet al soțului lui Robbie era William Victor Terry, dar, nu se știe de ce, i se spunea doar pe numele de familie. Terry era ca o umbră, un bărbat cu un aer distins care purta costum cu vestă în fiecare zi a săptămânii și care nu scotea aproape niciodată vreun cuvânt.

Am ajuns să mă gândesc la cele două niveluri ale casei ca la două universuri diferite. La etaj, noi eram gălăgioși, fără să ne pese prea mult de asta. Craig și cu mine ne jucam cu mingea și ne fugăream prin apartament. Dădeam cu spray de lustruit mobila pe podeaua din hol ca să alunecăm mai bine în șosete, izbindu-ne deseori de pereți. Organizam meciuri de box între frate și soră în bucătărie, echipându-ne cu mănușile primite de tata la Crăciun și sfătuindu-ne despre cum să dăm o lovitură ca lumea. Seara, în familie, jucam tot felul de jocuri de societate, spuneam povești și glume, iar la casetofon răsunau cântecele celor de la Jackson 5. Când nu mai putea suporta zgomotul, Robbie apăsa nervos pe comutatorul de pe scara comună, de unde se aprindea becul și în holul nostru, de la etaj.

Aprindea și stingea becul, iar și iar – era modul ei de a ne spune să ne potolim.

Robbie și Terry erau mai în vârstă. Crescuseră într-o epocă diferită, cu preocupări diferite. Văzuseră lucruri pe care părinții noștri nu le mai apucaseră – și pe care eu și Craig, copiii fiind, nici măcar nu le bănuiam. Sau, în orice caz, asta ne spunea mama atunci când ne supăram pe morocănoșii de la parter. Chiar dacă nu cunoșteam detaliile, am fost învățați că orice om de pe lumea asta are un trecut pe care nu îl cunoaștem, și numai pentru asta merită tratat cu o anume indulgență. Aveam să aflu, după mulți ani, că Robbie dăduse în judecată Universitatea Northwestern pentru discriminare, după ce se înscrișese la un seminar de muzică corală, în 1943, și îi fusese refuzată cazarea în căminul pentru fete. A fost trimisă, în schimb, să se cazeze într-o pensiune din oraș – un loc „pentru cei de culoare”. Terry fusese pe vremuri însoțitor de vagon la compania Pullman, pe una dintre cursele de noapte care veneau și plecau din Chicago. Era o ocupație respectabilă, chiar dacă nu și bine plătită, practică doar de bărbați de culoare în uniforme imaculate care cărau bagaje, serveau la masă și, în general, se ocupau de toate necesitățile călătorilor din tren, inclusiv de lustruirea pantofilor.

Ani de zile după pensionare, Terry a continuat să trăiască într-un formalism plat – îmbrăcat perfect și fără să se impună vreodată, cel puțin din câte puteam eu să-mi dau seama. Îl urmăream când tundea gazonul în zilele călduroase din toial verii, cu pantofi închiși, bretele, pălărie cu bor îngust și mâne-cile cămășii suflecate cu grijă. Era ca și cum renunțase la o parte din el, ca să poată face față situației. O parte din mine ar fi vrut ca Terry să se destăinuie cuiva, să se elibereze de orice secrete

ar fi purtat. Îmi imaginam că știa tot felul de povești interesante despre orașele pe care le vizitase și despre oamenii bogați pe care-i însoțise în trenuri. Dar nu aveam să auzim niciuna dintre aceste povești. Nu se știe din ce motiv, nu a povestit niciodată.

AVEAM ÎN JUR DE PATRU ANI când am decis că vreau să învăț să cânt la pian. Craig, care era în clasa întâi, cobora săptămânal la lecții cu Robbie și se întorcea sus relativ nevătămat. Mă gândeam că eram pregătită, de fapt eram convinsă că deja învășasem să cânt la pian, ca prin magie, după toate acele ore în care îi ascultasem pe alți copii bâjbâind prin partiturile lor. Aveam deja muzica în minte. Voiam doar să merg jos pentru a-i demonstra mătușii mele, care avea așteptări atât de mari, cât de talentată eram și să devin, fără niciun efort, eleva ei vedetă.

Pianul lui Robbie se afla într-o cameră mică din spatele casei, lângă o fereastră care dădea în curte. Într-un colț era o plantă în ghiveci, și în altul se afla o masă pliantă, pe care elevii puteau să scrie. În timpul lecțiilor, Robbie stătea așezată într-un fotoliu, cu spatele drept, bătând ritmul cu un deget și ținându-și capul înclinat, în timp ce asculta cu atenție ca să surprindă orice greșeală. Îmi era frică de Robbie? Nu chiar, dar exista în ea ceva care inspira teamă; reprezenta genul de autoritate rigidă cu care nu mă mai întâlнисem prin altă parte. Ea cerea excelență de la fiecare copil care se așeza pe scăunelul de la pian. O vedeam ca pe o persoană care trebuia convinsă sau cucerită cumva. Cu ea, simțeați întotdeauna că aveai ceva de demonstrat.

La prima lecție, picioarele îmi atârnav din scaun, pentru că erau încă prea scurte ca să ajungă la podea. Robbie mi-a dat un manual de muzică de care am fost foarte încântată și mi-a arătat cum să-mi așez corect mâinile pe clape.

„Gata, fii atentă“, mi-a spus, răstindu-se la mine, deși eu nici nu începusem. „Găsește do central.“

Când ești mic, ți se pare că pianul are o mie de clape. Te uiți nedumerit la șirul de clape albe și negre, prea multe ca să poată fi cuprinse de două brațe micuțe întinse. După cum aveam să învăț imediat, do central era punctul de referință, demarcația între octavele pe care le acoperă mâna dreaptă, respectiv mâna stângă, adică între cheia sol și cheia fa. Dacă puneai degetul mare pe do central, restul se așezau automat la locurile lor. Clapele de la pianul lui Robbie aveau forme și culori diferite, porțiuni de pe care săriseră bucățele de fildeș, făcându-le să arate ca niște dinți stricați. Din fericire, clapa do central avea un întreg colț ciobit, mare cât o unghie, așa că o nimeream de fiecare dată.

După cum s-a dovedit, îmi plăcea pianul. Mi se părea firesc să stau în fața lui, de parcă îmi era menit să fac asta. În familia mea existau mulți muzicieni și iubitori ai muzicii, în special din partea mamei. Aveam un unchi care cânta într-o orchestră de profesioniști. Câteva mătuși cântau în coruri la biserică. O aveam pe Robbie care, pe lângă cor și lecțiile de pian, conducea un fel de teatru muzical pentru copii, care se ținea într-o sală de la subsolul bisericii și unde mergeam împreună cu Craig în fiecare sâmbătă. Însă nucleul muzical al familiei mele era bunicul Shields, tâmplarul, care era fratele mai mic al lui Robbie. Era un bărbat grasuț și voios, cu un râs molipsitor și o barbă căruntă, neîngrijită, căruia îi spuneam Sudistul. Când

eram mai mici, locuia în partea de vest a orașului, iar Craig și cu mine îi spuneam Vesticul. Dar în anul în care am început lecțiile de pian, s-a mutat și el în cartierul nostru, așa că l-am rebotezat rapid.

Sudistul se despărțise de bunica mea cu mult timp în urmă, când mama era adolescentă. Locuia împreună cu mătușa Carolyn, sora mai mare a mamei, și cu unchiul Steve, fratele ei mai mic, la două străzi de noi, într-o casă confortabilă cu un singur nivel, pe care o împânzise cu cabluri pentru muzică, instalând boxe în toate încăperile, inclusiv în baie. În camera de zi construisese un sistem de dulăpioare sofisticat pentru echipamentul stereo, cumpărat în mare parte bucată cu bucată, de pe la târgurile de cartier. Avea două platane de pick-up care nu se potriveau și rafturi ticsite cu discurile pe care le adunase de-a lungul multor ani.

Existau puține lucruri pe lume în care Sudistul avea încredere. Nu avea încredere în dentiști, ceea ce l-a lăsat la un moment dat aproape fără niciun dinte. Nu avea încredere în poliție și nu prea avea încredere în albi, el fiind fiul unui sclav din Georgia și petrecându-și prima parte a copilăriei în Alabama, în vremea segregării rasiale a lui Jim Crow, înainte să vină la Chicago în anii 1920. Când a avut el însuși copii, Sudistul a făcut tot ce a crezut de cuviință ca să-i știe în siguranță – i-a speriat cu povești reale și imaginare despre ce li se putea întâmpla copiilor negri care se duceau în cartierul nepotrivit și i-a bătut la cap să se ferească de poliție.

Muzica părea să fie un leac pentru toate aceste griji, un mod de a le îndepărta pentru a se putea relaxa. Când Sudistul își primea plata pentru vreo lucrare de tâmplărie, câteodată își făcea de cap și își cumpăra un album nou. Dădea mereu

petreceri pentru familie, la care oaspeții erau nevoiți să vorbească tare ca să acopere zgomotul din boxe, pentru că muzica era întotdeauna pe primul plan. Cele mai multe evenimente importante din familie se sărbătoreau la Sudist acasă, iar asta ne-a dat ocazia, de-a lungul anilor, să despachetăm cadourile de Crăciun ascultând muzica Ellei Fitzgerald și să suflăm în lumânările de pe tort ascultând John Coltrane. După cum povestea mama, în tinerețea lui, Sudistul ținuse morțiș să le insufle dragostea pentru jazz celor șapte copii ai lui, așa că deseori îi trezea cu vreunul dintre discurile lui, sunetul fiind dat la volum maxim.

Mi-a transmis dragostea lui pentru muzică. După ce Sudistul s-a mutat la noi în cartier, am petrecut după-amiezi în șir acasă la el, luând de pe rafturi câte un disc la întâmplare și ascultându-l de la cap la coadă, descoperind povestea fiecăruia în parte. Chiar dacă eram mică, nu mi-a spus niciodată să nu ating anumite lucruri. Tot el avea să-mi cumpere mai târziu primul meu album, *Talking Book* al lui Stevie Wonder, pe care îl țineam la el acasă, pe un raft pe care îl făcuse special pentru discurile mele preferate. Dacă mi se făcea foame, îmi pregătea un milkshake sau ne prăjea un pui întreg, în timp ce ascultam Aretha Franklin, Miles Davis sau Billie Holiday. Pentru mine, Sudistul era la fel de măreț ca raiul. Iar raiul, așa cum mi-l imaginam atunci, trebuia să fie un loc cu mult jazz.

ACASĂ AM CONTINUAT SĂ EXERSEZ, ca să evoluez din punct de vedere muzical. Așezată la pianul înalt al lui Robbie, am învățat repede gamele și m-am apucat cu multă conștiințiozitate să studiez partiturile pe care mi le dăduse. Pentru